

**VALSTYBINĖ TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS INSPEKCIJA
PRIE APLINKOS MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, A. Vienuolio g. 8, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 272 2748, faks. (8 5) 272 3620, el. p. info@vtpsi.lt, http://www.vtpsi.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288600210

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2020-

Nr. 2D-

Žiniai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Aplinkos ministerijai

**DĖL VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO IR ASMENŲ PRAŠYMŲ, SKUNDŲ
NAGRINĖJIMO TAISYKLIŲ**

Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija) susipažinusi su Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) pakeitimais, kurie įsigalios 2020-11-01, bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektu (2020-09-28 Nr. 20-9626(2)), kuriuo numatoma keisti Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, (toliau – Taisyklės, Taisyklių projektas) teikia savo pastebėjimus ir klausimus.

Dėl asmenų kreipimosi abstraktumo ir asmens identifikavimo

VAĮ ir Taisyklių projektas keičia į viešojo administravimo subjektus besikreipiančių asmenų identifikavimo tvarką, kuri nėra labai aiški, teikiamų dokumentų turinį. Pažymėtina, kad asmenų identifikavimas ir jų reikalavimų suformulavimas yra tinkamai atliekamo viešojo administravimo garantas, juk ir prašymas, ir skundas įstaigoms turėtų būti teikiamas tiksliai, siekiant įgyvendinti savo teises, pareigas, apginti interesus. Kreipimusi, kurie neturi aiškaus tikslo, nagrinėjimas nesuderinamas su valstybės tarnybos paskirtimi, be to, ir teismų praktika, pagal kurią galima paduoti skundus teismui tik dėl savo interesų apgynimo, nesant galimybės sprendimus skusti teismams, kyla klausimas, kodėl tikslinga juos nagrinėti įstaigose. Be to, svarbu ir tai, kad atitinkamai priimant prašymus, skundus, nebūtų pažeista asmens duomenų apsauga, taip pat kitų asmenų teisėti interesai, todėl asmens identifikavimas itin svarbus ir tuo aspektu, kad kreipimaisi nepažeistų kitų asmenų teisių (pvz., apsimetimas kitu asmeniu ir pan.).

VAĮ 11 straipsnyje reguliuojamas prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas. Visų pirma, nėra aišku, kodėl šis straipsnis apima tik prašymus ir skundus dėl administracinių sprendimų priėmimo, kadangi asmenys gali kreiptis ir kitais klausimais, kurių nagrinėjimo rezultatas nėra administracinis sprendimas, **tokiu atveju neaišku, ar šį straipsnį galima taikyti pagal analogiją, ar tokių kreipimusi iš viso negalima nagrinėti** (pvz., prašymai dėl konsultacijų, informacijos, teisminių bylų eigos ir pan.), neaišku, kokie tokių nereguliuotų kreipimusi nenagrinėjimo pagrindai, nagrinėjimo taisyklės, terminai, persiuntimas pagal kompetenciją ir pan.

Kitas aspektas, kad minėtame straipsnyje iš esmės nėra jokių reikalavimų prašymų ir skundų turiniui ar formai, nors nenagrinėjimo pagrindai jau nurodomi. Vienas iš kreipimosi nenagrinėjimo pagrindų yra negalėjimas identifikuoti asmens, tačiau kaip asmuo identifikuojamas nėra nurodoma. **Prašome aiškiai**

nurodyti, kokiais atvejais ir būdais gali būti identifikuojami asmenys, ar visais atvejais galima prašyti jų parašo (tiek prašymų, tiek skundų atveju).

Be to, 11 straipsnyje nurodyta, kad skundas nenagrinėjamas, jei paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija ar teismas. **Kyla klausimas, ar galima nenagrinėti skundo, kai atitinkamai teismas ar išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija jau yra priėmę įsiteisėjusius sprendimus, nes įstatyme tai tiesiogiai nėra nurodyta.**

Dėl administracinių paslaugų

Viena iš viešojo administravimo sričių pagal naująjį VAĮ yra administracinių paslaugų teikimas, atitinkamai pakeistas šių paslaugų apibrėžimas, kuris sukuria neaiškumo, identifikuojant įstaigos veiklą kaip paslaugas.

VAĮ 2 straipsnio 1 dalyje yra pateikta administracinės paslaugos sąvoka kuri apibrėžiama *kaip šio įstatymo nurodyta viešojo administravimo veikla, susijusi su dokumentų išdavimu ar informacijos teikimu*. Pastebėtina, kad minėtas sąvokos apibrėžimas yra lakoniškas ir neinformatyvus. Nors VAĮ 19 straipsnio 1 dalyje yra išvardintas administracinių paslaugų sąrašas, tačiau manytina, kad kai kurių VAĮ 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (pvz. *teisės aktų nustatytų ir asmenų privalomai viešojo administravimo subjektams teikiamų dokumentų ar informacijos priėmimas*) VAĮ 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta administracinės paslaugos sąvoka neapima.

Be to, **nėra aišku, ar administracinių sprendimų priėmimas taip pat laikomas paslauga** ar jos turi bendrų sąlyčių, nes tokia viešojo administravimo sritis nurodoma kaip atskira. Iš minėtos administracinių paslaugų sąvokos susidaro įspūdis, kad ji neapima administracinių sprendimų priėmimo, nes siejama tik su informacijos teikimu ir dokumentų išdavimu (o ne administracinių sprendimų priėmimu).

VAĮ 19 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyta, kad administracinė paslauga yra „viešojo administravimo subjekto veiksmai išduodant teisės aktų nustatytus dokumentus su <...> paties viešojo administravimo subjekto turima informacija“. Pastebėtina, kad iš šios formuluotės nėra aišku, *kokio pobūdžio* viešojo administravimo subjekto turima informacija yra turima omenyje.

Atsižvelgdama į tai, kad Inspekcijai yra neaiškus VAĮ nuostatų taikymas, Inspekcija teikia Inspekcijos viršininko 2017-12-01 įsakymo Nr. 1V-161 (aktuali redakcija 2019-07-04 Nr. 1V-109) kopiją ir **prašo VRM pateikti motyvuotą nuomonę dėl visų įsakyme išvardintų Inspekcijos teikiamų paslaugų priskyrimo / nepriskyrimo administracinėms paslaugoms pagal VAĮ 2 straipsnio 1 dalies ir 19 straipsnio 1 dalies nuostatas.**

VAĮ 19 straipsnio 2 dalyje yra nurodyta, kad „*Viešojo administravimo subjektas turi <...> vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka <...> patvirtinti administracinių paslaugų teikimo aprašymus*“. **Inspekcija prašo VRM informuoti, kokiame konkrečiame Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro priimtame teisės akte yra reglamentuota administracinių paslaugų teikimo aprašymų tvirtinimo tvarka.**

VAĮ 19 straipsnio 4 dalyje yra nurodyta, kad „*Viešojo administravimo subjektas turi nustatyti teikiamos administracinės paslaugos kokybės reikalavimus ar rodiklius, vertinti administracinės paslaugos kokybę*“. Pastebėtina, kad yra neaišku, kaip (kokia tvarka) turi būti vertinama paslaugų kokybė.

Dėl administracinių sprendimų klaidų taisymo

VAĮ 15 str. nustatyta, kad jeigu klaida gali turėti esminės įtakos vykdyti administracinį sprendimą, viešojo administravimo subjektas, priėmęs administracinį sprendimą, sustabdo šio sprendimo vykdymą, iki

klaidos bus ištaisytos.

Šios nuostatos taikymas visiškai neaiškus, kadangi nenurodyta, kaip stabdomas sprendimo vykdymas, kaip tai išviešinama, kada tai atliekama, per kiek laiko. Minėta nuostata galbūt labiau pritaikoma įstaigoms, kurios pačios įgyvendina savo sprendimus, tačiau pažymėtina, kad Inspekcijos veiklos srityje priimami sprendimai yra vykdomi iš esmės kitų asmenų, perduodami registruoti Nekilnojamojo turto registrai ir pan., jų pagrindu vyksta turto perleidimo sandoriai, taigi sprendimų vykdymo stabdymas yra nerealus. Manome, kad Taisyklėse tikslinga šią procedūrą konkretizuoti.

Dėl administracinių sprendimų pripažinimo netekusiais galios

VAĮ 16 str. taip pat nustatyta, kad viešojo administravimo subjektas **pats** gali pripažinti netekusiu galios savo arba įstatymų nustatytais atvejais žemesnio pagal pavaldumą viešojo administravimo subjekto priimtą neteisėtą administracinį sprendimą.

Manome, kad ši nuostata taip pat priimta neįvertinus visų įstaigų priimamų sprendimų, kadangi ir pagal teismų praktiką asmenims jau sukėlę padarinius sprendimai negali būti naikinami pačių įstaigų, ypač jei jie sukėlė pasekmes tretiesiems asmenims, kurie nebuvo tiesioginiai sprendimo adresatai, tačiau tokio sprendimo pagrindu yra atlikti kiti veiksmai, pvz. sandoriai ir pan. Siūlome peržiūrėti minėtos nuostatos atitikimą teismų jurisprudencijai, teisėtų lūkesčių principui ir Lietuvos Respublikos Konstitucijai bei ją patikslinti.

Dėl Taisyklių projekto ir neaiškumų

Susipažinome ir su Taisyklių projektu, kuris užregistruotas 2020-09-28 (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/2c8dbcf0015011ebbedbd456d2fb030d?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a9a4271d-fbe0-4d3f-a7c9-1e13d03ba5d9>).

Atkreiptinas dėmesys, kad:

- Jose pakankamai neapibrėžti reikalavimai prašymams ir skundams.
- 14 p. ir 15 p. nėra nurodyta, kad asmuo turi suformuluoti konkrečius savo reikalavimus, pateikti turimus pagrindžiančius įrodymus, dokumentus, nors VAĮ 11 str. nurodoma, kad nekonkretūs ir neaiškūs, tai pat paremti akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais kreipimaisi nenagrinėjami. Manytina, kad nurodant tokį nenagrinėjimo pagrindą, būtina įtvirtinti ir reikalavimą asmenims pateikti aiškius ir konkrečius dokumentus, pagrįsti reikalavimus, nes priešingu atveju kils ginčų su asmenimis dėl tokių teisės normų nebuvimo.

- 14.1 p. reglamentuojami tik asmenų, kurie kreipiasi **dėl administracinės paslaugos**, identifikavimo reikalavimai (iki galo net neaišku, kokie, nurodoma, kad aprašyti administracinių paslaugų aprašymuose), manome, kad tai prieštarauja VAĮ 11 str., be to, VAĮ įtvirtintai viešojo administravimo sričių sistamai, kadangi administracinių paslaugų teikimas **yra tik viena** iš viešojo administravimo sričių. Pastebėtina, kad pagal VAĮ identifikuoti reikia asmenis, kurie kreipiasi dėl administracinio sprendimo, o pagal Taisyklės jau asmenis, kurie kreipiasi tik dėl administracinės paslaugos, taigi lieka neaiškumas dėl reguliavimo skirtumų. Turėtų būti suvienodintas reguliavimas ir išlaikomas jo sistemiškumas bei atitinkamai nustatomi aiškesni reikalavimai asmenų identifikavimui. Kaip jau minėjome rašte, pagal VAĮ nėra aišku, ar administracinės paslaugos apima ir administracinių sprendimų priėmimą bei kitus kreipimusis į įstaigas, todėl esant tokiai Taisyklių projekto nuostatai dėl asmenų identifikavimo tik tada, kai jie kreipiasi administracinės paslaugos, kils pagrįstų neaiškumų dėl jos taikymo, kai prašoma administracinio sprendimo priėmimo ar kreipiamasi kitais klausimais. **Jei minėtas reguliavimas nebus tikslinamas, prašome paaiškinti jo taikymą.**

- Esant plačiam galimybių ratui pateikti kreipimuisi el. būdu, manome, kad nėra tikslinga nustatyti 3 val. per savaitę aptarnauti asmenis po darbo valandų.
- 18 p. nenurodyti reikalavimai dėl atstovo įgaliojimo pateikimo, todėl neaišku, kokia procedūra vykdoma, kai toks įgaliojimas nepateikiamas. Tokios nuostatos nėra ir VAI. Manytina, kad skirtingas reguliavimas užsienyje ir Lietuvoje išduotiems įgaliojimams yra diskriminacinio pobūdžio, todėl siūlytina jį suvienodinti ir nurodyti, kad tokie skundai, prašymai yra grąžinami visais atvejais.
- 23 p. numatyta, kad *„Priėmus prašymą ar skundą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas ar skundas gautas paštu arba elektroniniais ryšiais, 3 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos asmens nurodytais kontaktais išsiunčiama pažyma apie priimtus dokumentus.“* Prašome patikslinti minėtą nuostatą nurodant, kokie turinio reikalavimai keliami pažymai, nes neaišku, ar ji gali būti laisvos formos, ar pažymai gali būti prilyginami automatiniai elektroniniai pranešimai siunčiami pareiškėjui el. paštu, kai jis pateiktame prašyme ar skunde kontaktui nurodo savo el. pašto adresą. Kaip elgtis tais atvejais, kai prašymas ar skundas pateiktas paštu, o kontaktiniu duomeniu nurodytas tik telefono numeris arba nurodytas tiek adresas, tiek el. paštas, – ar tada institucija laisva savo nuožiūra spręsti dėl kontakto, kuriuo bus siunčiama pažyma pasirinkimo ar tokiu atveju pažymos siūsti iš viso nereikia, nes Taisyklių projekte rašoma tik dėl pažymos įteikimo, bet ne siuntimo (kai dokumentas pateiktas neelektroniniais ryšiais), todėl susidaro įspūdis, kad ji įteikiama tik tada, kai asmuo atvyksta į įstaigą dokumentų pateikimui.
- 29 p. pateikta netiksli nuoroda į 19 p., nes jis jokių reikalavimų dokumentams nenustato.
- 35 p. nepagrįstai susiaurintas dokumentų, kuriuose turi būti nurodyta apskundimo tvarka ratas, kas prieštarauja VAI 10 str., kadangi apskundimo tvarka turi būti visuose administraciniuose sprendimuose.
- 29 p. galimai prieštarauja 19 p., nes 19 p. nurodoma, kad visi 14 p. reikalavimų neatitinkantys kreipimaisi neregistruojami, o 29 p. nurodyta, kad dokumentas grąžinamas tik 14.1 ir 14.2 p. nustatytais atvejais, atitinkamai paliekant neaiškumą dėl 14.3 p.
- Taip pat neaišku ir ką daryti su dokumentais, kurie neatitinka Taisyklių 15.2 p., kadangi jame nustatytas reikalavimas, tačiau jo nesilaikymo pasekmių nėra aprašyta.
- Be to, nėra aišku, ar turi būti registruojami ir 15 p. reikalavimų neatitinkantys dokumentai.
- Vadovaujantis VAI taip pat siūlytina Taisyklėse nustatyti nuostatą, kada jos netaikomos, kai atitinkamą viešojo administravimo sritį reguliuoja specialūs įstatymai.

Atsižvelgiant į tai, kad VAI ir Taisyklės turės įsigalioti 2020-11-01, prašome pateikti informaciją kaip įmanoma greičiau, kadangi Inspekcija turi pasirengti teisės aktų įgyvendinimui. Kilus klausimų, prašome kreiptis į rašto rengėjas.

PRIDEDAMA. Inspekcijos viršininko 2017-12-01 įsakymo Nr. 1V-161 (aktuali redakcija 2019-07-04 Nr. 1V-109) kopija.

L. e. viršininko pareigas

Vytautas Ambrazas

D. Jasinavičiūtė, tel. (8 5) 210 1476, el. p. d.jasinaviciute@vtpsi.lt

M. Stunžėnaitė, tel. (8-5) 232 1057, el. p. m.stunzenaite@vtpsi.lt

